

Η παραίτηση αρχιερέως από το θρόνο του - Θέσπιση ορίου ηλικίας (Σεβασμ. Μητροπ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 23 Σεπτεμβρίου, 2010

Κατά καιρούς αναφέρεται το θέμα της θεσπίσεως ορίου ηλικίας για τους ηλικιωμένους Αρχιερείς η ακόμη γίνεται λόγος για παραίτηση Αρχιερέως από την Μητρόπολη την οποία διαποιμαίνει. Τελευταία, μάλιστα, το θέμα αυτό ετέθη κατά οξύτερο τρόπο, που προκάλεσε ποικίλες συζητήσεις. Η θέσπιση ορίου ηλικίας κατά τρόπο έμμεσο συνδέεται και με την παραίτηση των ηλικιωμένων Αρχιερέων από τον μητροπολιτικό θρόνο.

Μια τέτοια ενέργεια, δυστυχώς, γίνεται με επιπόλαιο και συνθηματολογικό τρόπο. Δυστυχώς είδαμε στο πρόσφατο παρελθόν διάφορους εκβιασμούς και πιέσεις για παραιτήσεις Μητροπολιτών, καθώς επίσης Αρχιερείς που τελείωσαν την ζωή τους τελώντας σε αγανάκτηση για όσα εκβιαστικά υπέστησαν. Μερικοί θα αντιτάξουν το επιχείρημα ότι δεν είναι δυνατόν στην σύγχρονη εποχή με τόσες προκλήσεις και τα έντονα ποιμαντικά ενδιαφέροντα, να παραμένουν Μητροπόλεις αποίμαντες από υπέργηρους Αρχιερείς.

Πρόκειται για έναν έντονο προβληματισμό, αλλά δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η Εκκλησία διευθύνεται από το Κανονικό της Δίκαιο και είμαστε υποχρεωμένοι να σεβόμαστε τους ιερούς Κανόνες της, για τους οποίους δώσαμε ιερή υπόσχεση προ της χειροτονίας μας ότι θα τους διαφυλάσσουμε, καθώς επίσης δεν πρέπει να παραβλέπουμε την προσφορά των πρεσβυτέρων αδελφών μας στην Εκκλησία. Επί πλέον όσοι υποστηρίζουν τέτοιες θέσεις, αγνοούν την ουσία της ορθοδόξου ποιμαντικής ενός Επισκόπου και την ταυτίζουν με έναν ακτιβισμό, για τον οποίον χρειάζονται τα γνωρίσματα των νέων ανθρώπων.

Επειδή το θέμα της απομακρύνσεως ενός Αρχιερέως από τον θρόνο του αντιμετωπίσθηκε στο παρελθόν από τους ιερούς Κανόνες της Εκκλησίας, που αποτελούν το κανονικό πλαίσιο διακυβερνήσεώς της, γι' αυτό μελέτησα το θέμα. Περίληψη όλου του προβλήματος από θεολογικής και εκκλησιολογικής πλευράς

συναντά κανείς στον κανονολόγο Ματθαίο Βλάσταρη. Σχετικό υλικό βρίσκει στον 10ο Κανόνα του Πέτρου Αλεξανδρείας, στην επιστολή του αγίου Κυρίλλου στον Δόμνο, στην επιστολή της Γ΄ Οικουμενικής Συνόδου προς την Εκκλησία της Παμφυλίας και στον 16ο Κανόνα της Πρωτοδευτέρας Συνόδου. Συνεκτιμώντας κανείς τα κείμενα αυτά, με τις σχετικές ερμηνείες των Κανονολόγων, μπορεί να καταλήξει στα εξής βασικά σημεία:

1. Υπάρχει στενή σχέση του Επισκόπου-Μητροπολίτου με την Επισκοπή-Μητρόπολή του και δεν νοείται Επίσκοπος άνευ Επισκοπής. Οι ιεροί Κανόνες προϋποθέτουν για μεν τον Επίσκοπο συγκεκριμένο ποίμνιο, για δε τον Πρεσβύτερο θυσιαστήριο. Εκείνος δε που παραιτείται από το ποίμνιο της πόλεως στο οποίο «επεκηρύχθη», «πως επίσκοπος κληθήσεται του λοιπού, τίνας επισκοπών;». Έτσι, ο Επίσκοπος ποιμαίνει λαό και δεν νοείται να έχη τίτλο, χωρίς ποίμνιο: «Πως δε και ιεράρχης κληθήσεται ο κλήρον μη κεκτημένος υφ' εαυτού, μήτε μην άρχων ιερωμένων;».

2. Ο Μητροπολίτης είναι ισόβιος και δεν παραιτείται η δεν απομακρύνεται από τον θρόνο του, χωρίς καταδικαστική κανονική απόφαση. «Το παραιτείσθαι τους ιερουργούντας τας εαυτών Εκκλησίας ουκ άρέσκει θεσμοίς», διότι όσοι είναι άξιοι να λειτουργούν «ουδείς ποιείσθαι παραίτησιν». Εάν είναι ανάξιοι να λειτουργούν, τότε δεν απομακρύνονται διά της παραιτήσεως, «αλλ' εκ των αποδειχθέντων κατ' αυτών εγκλημάτων», διότι εάν κανείς δεν είναι άξιος να προϊστάται του θυσιαστηρίου, τότε «μηδέ επίσκοπον λέγεσθαι». Και, φυσικά, δεν εκλέγεται νέος Μητροπολίτης σε μια Μητρόπολη, ζώντος του προηγούμενου Μητροπολίτου, ο οποίος δεν έχει καταδικασθή κανονικώς. Δεν επιτρέπεται να καθίσταται Επίσκοπος στην Εκκλησία «ης έτι ο προεστώς ζη», εκτός και εάν «αυτός εκών την επισκοπήν παραιτήσεται».

3. Ο Επίσκοπος δέχεται την αρχιερωσύνη, αλλά συγχρόνως αναλαμβάνει και το επίμοχθο έργο της επισκοπικής διακονίας και δεν νοείται να αποποιήται την διακονία αυτή. Αυτό είναι «άγνωμον» και «ουκ αν είη δίκαιον». Θεωρείται δε «άνοια» το να μπορούν οι Αρχιερείς «τας μεν επισκοπάς παραιτείσθαι, την δε ιερωσύνην και αύθις παρακατέχειν». Μάλιστα χαρακτηρίζονται «αναίσθητοι» «οι ζητούντες την λειτουργία, ης εθελοντί εκπεπτώκασι». Διότι «το της επισκοπής όνομα, πράγματός εστι και ενεργείας δηλωτικόν, ο δ' αποσεισάμενος εκοντί την ενέργειαν, εκπέπτωκε δηλαδή και της κλήσεως».

4. Δικαιολογείται για διαφόρους λόγους, λόγω «νόσου χαλεπής» η πατριαρχική διακονίας, να απέχη από την Επαρχία του και πέραν των έξι μηνών. Όταν όμως ένας Επίσκοπος παραμένει μακράν της Επισκοπής του «και υπέρ του εξαμηνιαίου χρόνου» χωρίς να υπάρχουν οι λόγοι που προαναφέρθησαν, τότε «της του επισκόπου τιμής τε και αξίας αλλοτριωθείσεται παντελώς». Επομένως, ο Κανόνας επιτρέπει στους Αρχιερείς και «πλέον του ενιαυτού αποδημείν, παρά βασιλέων η πατριαρχών κατεχομένοις η δια νόσον βαρείαν κωλυόμενοις».

5. Επίσκοπος που παραιτείται της προεδρίας της Επισκοπής για το μοχθηρόν και επίπονον της επισκοπικής διακονίας και κρατά την ιερωσύνη, δηλαδή την «τιμήν» και το «σέβας», δεν μπορεί να δικαιολογηθεί κανονικώς. Αυτό σημαίνει ότι παραίτηση Επισκόπου από τον θρόνο του γίνεται για κανονικούς λόγους, αλλά συνδέεται απαραίτητως και με την εγκατάλειψη της Αρχιερωσύνης. Παραιτείται, δηλαδή, από τον θρόνο, λόγω κανονικών παραπτωμάτων, και συγχρόνως στερείται και της Αρχιερωσύνης. «Ου δεκτέον απλώς την παραίτησιν, ει μη ανάξιόν τις εαυτόν της ιερωσύνης ομολογήσει. Τούτου δε αποδεδειγμένου, άμα τη παραίτησει, και πάσης ιερατικής αξίας ο παραιτούμενος εκπεσεΐται». Εκείνος που παραιτείται του θρόνου, αλλά επιθυμεί να λειτουργή, το κάνει από κενοδοξία. «Το γαρ την λειτουργίαν δια κενοδοξίαν γίνεται».

6. Ο παραιτούμενος του αρχιερατικού θρόνου, χωρίς κανονικούς λόγους, επιτιμάται από την Σύνοδο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση του Ευσταθίου Παμφυλίας, ο οποίος όταν παραιτήθηκε «από μικροψυχίας και απραγμοσύνης» από την Επισκοπή του, η τοπική Σύνοδος του επέβαλε την έκπτωση και των δύο, και της Επισκοπής και της Ιερωσύνης. Αυτή ήταν αρχαία συνήθεια, διότι όσοι παραιτούνταν από τις Επισκοπές τους «πάντων εξέπιπτον, και ούτε αρχιερατικόν τι δίκαιον μετά την παραίτησιν είχαν, ούτε επισκοποι ωνομάζοντο». Έτσι, στην θέση του Ευσταθίου εξελέγη άλλος Επίσκοπος, διότι δεν ήταν δυνατόν να διατελούν «του Σωτήρος τα ποίμνια» «επιστάτου δίχα».

Όμως, ο Ευστάθιος προσήλθε στους Πατέρας που συγκροτούσαν την Γ΄ Οικουμενική Σύνοδο κλαίγοντας και ζήτησε «τέως την του επισκόπου τιμήν και κλήσιν». Οι Πατέρες συνήλγησαν για την περίπτωση αυτή, πληροφορήθηκαν ότι παραιτήθηκε από αμέλεια και από επιπολαιότητα και αγάπη στην ησυχία και όχι από κάποιο κανονικό παράπτωμα, και απεφάσισαν κατ' οικονομίαν να έχη το όνομα της επισκοπής, την τιμή και την κοινωνία, αλλά να μη χειροτονή ούτε να ιερουργή με δική του αυθεντία,

χωρίς την άδεια του οικείου Επισκόπου. Και η απόφαση αυτή «ου κανονικώς είρηται τοις αγίοις, αλλ' οικονομία χρησαμένοις και ασυνήθει συγκαταβάσει». Του έδωσαν την δυνατότητα να ιεουργή, κατά ασυνήθιστη συγκατάβαση.

7. Επειδή προβάλλεται η άποψη ότι επιτρέπεται η παραίτηση ενός Επισκόπου-Μητροπολίτου για λόγους υγείας, χωρίς να καθαιρήται της Αρχιερωσύνης του, διότι αυτό έχει καθιερωθή από την μετέπειτα επικρατήσασα παράδοση, πρέπει να σημειωθή μια κανονική αρχή, σύμφωνα με την οποία «μακρά συνήθεια άγραφος, ου κρατεί ένθα αγράφως νόμω η κανόνι εναντιούται». Επομένως, επιτρέπεται κανονικώς η παραίτηση του Επισκόπου-Μητροπολίτου από τον θρόνο του ή μπορεί να δικαιολογηθή και η θέσπιση ορίου ηλικίας, με την απαραίτητη όμως προϋπόθεση ότι ο παραιτηθείς ή εκδιωχθείς θα στερήται συγχρόνως κανονικώς και της Αρχιερωσύνης και δεν θα μπορή να ιεουργή και να ιεροπράττη.

Επειδή η κανονική αυτή ακρίβεια μπορεί να φανή αυστηρή, αν και είναι συνεπής με τους ιερούς Κανόνες, θα μπορούσε να εφαρμοσθή από την Διαρκή Ιερά Σύνοδο με διάκριση και σύνεση κατ' οικονομίαν η παράγραφος 2 του άρθρου 34 του Νόμου 590/1977 «Περί του Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος», που διαλαμβάνει: «Μητροπολίτης μη δυνάμενος να εκτελή τα καθήκοντα αυτού δια νόσον η γήρας δικαιούται να υποβάλη κανονικήν παραίτησιν.

Η παραίτησις υποβάλλεται εγγράφως εις την Δ.Ι.Σ. ήτις, αποδεχομένη την παραίτησιν, ανακοινεί ταύτην τω Υπουργείω Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων διά την έκδοσιν του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος. Μητροπολίτης δύναται να παραιτηθή και διά πάντα άλλον σοβαρόν λόγον, περί του οποίου αποφάινεται η Δ.Ι.Σ. δι' απολύτου πλειονοψηφίας των παρόντων μελών αυτής». Στην περίπτωση αυτή η Διαρκής Ιερά Σύνοδος αποφασίζει σχετικώς και ως προς το κατά πόσον θα του επιτραπή να ιεουργή.

Προσωπικά είμαι εναντίον κάθε αντικανονικής παρεμβάσεως στα εσωτερικά της Εκκλησίας, κάθε επιβολής ορίου ηλικίας και εξασκήσεως εκβιασμών εναντίον ηλικιωμένων Αρχιερέων, όπως και δεν συμφωνώ με ενέργειες κάθε Κληρικού που εισβαίνει απαράδεκτα και άκριτα στην κανονική δομή της Εκκλησίας και εν ονόματι του εκσυγχρονισμού την εκκοσμικεύει. Επίσης, δεν μπορώ να αποδεχθώ την

συνθηματολογία σε τέτοια σοβαρά θεολογικά και εκκλησιαστικά ζητήματα.

(Δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα "Ορθόδοξος Κόσμος", στις 17-3-2008)

(Πηγή: "Εκκλησιαστική Παρέμβαση" Μάρτιος 2008)

Διαβάστε περισσότερα κείμενα του Σεβασμιωτάτου πατώντας [εδώ](#)